

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۵
مقدمه.....	۱۷
بخش اول: کلیات	۳۱
فصل اول: واژه شناسی.....	۳۱
مبحث اول: جرایم آبی.....	۳۱
گفتار اول: معنای لغوی جرایم آبی.....	۳۱
گفتار دوم: معنای اصطلاحی جرایم آبی.....	۳۴
الف: مفهوم اصطلاحی جرم.....	۳۵
ب: مفهوم اصطلاحی جرایم زیست محیطی.....	۳۷
پ: مفهوم جرایم آبی در رویکردهای حقوقی و جرم شناختی.....	۴۱
ت: مفهوم عام و خاص جرایم آبی.....	۴۳
ث: منابع آب.....	۴۴
مبحث دوم: سیاست جنایی.....	۵۸
گفتار اول: تعریف سیاست جنایی.....	۵۸
الف: تعریف مضیق.....	۵۹
ب: تعریف موسّع.....	۶۱
گفتار دوم: قلمرو سیاست جنایی.....	۶۵
الف: تدوین.....	۶۵
ب: شناسایی.....	۶۶
پ: ارزیابی.....	۶۷
گفتار سوم: مدل های سیاست جنایی.....	۶۸
الف: مدل های دولتی.....	۶۸
ب: مدل های اجتماعی.....	۷۱
گفتار چهارم: گونه های سیاست جنایی.....	۷۳
الف: تقسیم بندی از لحاظ ابزار و مراحل دست یابی به هدف.....	۷۴
ب: تقسیم بندی از لحاظ نوع داده های مبنایی سیاست جنایی.....	۷۷
فصل دوم: گونه شناسی جرایم آبی در حقوق ایران.....	۷۸
مبحث اول: موقعیت جرایم آبی در تقسیم بندی های کلی جرایم.....	۷۹
گفتار اول: موقعیت جرایم آبی در تقسیم بندی جرایم بر اساس موضوع.....	۷۹

۶ □ جرایم آبی در عرصه سیاست جنایی ایران

- گفتار دوم: موقعیت جرایم آبی در تقسیم بندی جرایم بر اساس مجازات ۸۵
- مبحث دوم: روش‌های تقسیم بندی جرایم آبی ۸۷
- گفتار اول: جرایم آبی کیفی ۸۸
- الف: تقسیم بندی جرایم آبی کیفی به اعتبار موضوع ۹۱
- ب: تقسیم بندی جرایم آبی کیفی به اعتبار مرتکب ۹۲
- گفتار دوم: جرایم آبی کمی ۹۳
- الف: تقسیم بندی جرایم آبی کمی به اعتبار موضوع ۹۴
- ب: تقسیم بندی جرایم آبی کمی به اعتبار مرتکب ۹۵
- فصل سوم: سیر تحولات سیاست جنایی ایران در مقابله با جرایم آبی ۹۶
- مبحث اول: سیر تحولات سیاست جنایی ایران در برخورد با جرایم آبی کمی ۹۷
- گفتار اول: دوره پیش از تولد سیاست جنایی ۹۷
- گفتار دوم: دوره تولد سیاست جنایی در برخورد با جرایم آبی کمی ۹۸
- گفتار سوم: دوره عقب گرد سیاست جنایی در برخورد با جرایم آبی کمی ۱۰۲
- گفتار چهارم: دوره سرگردانی سیاست جنایی ۱۰۵
- مبحث دوم: سیر تحولات سیاست جنایی ایران در برخورد با جرایم آبی کیفی ۱۰۷
- گفتار اول: دوره قبل از تولد سیاست جنایی ۱۰۷
- گفتار دوم: دوره تولد سیاست جنایی ایران در مقابله با جرایم آبی کیفی ۱۰۸
- گفتار سوم: دوره سرگردانی سیاست جنایی در مقابله با جرایم آبی کیفی ۱۱۰
- فصل چهارم: جایگاه بحث جرایم آبی در عرصه علوم جنایی ۱۱۶
- مبحث اول: حقوق کیفری آب ۱۱۸
- گفتار اول: مفهوم حقوق کیفری آب ۱۱۸
- گفتار دوم: ویژگی‌های حقوق کیفری آب ۱۱۹
- گفتار سوم: جایگاه حقوق کیفری آب در عرصه علوم جنایی ۱۲۰
- مبحث دوم: جرم شناسی آب ۱۲۲
- گفتار اول: مفهوم جرم شناسی آب ۱۲۲
- گفتار دوم: جایگاه جرم شناسی آب در عرصه علوم جنایی ۱۲۳
- بخش دوم: شناسایی و توصیف سیاست جنایی فعلی ایران در قبال جرایم آبی ۱۲۵**
- فصل اول: چگونگی تدوین سیاست ها ۱۲۵
- مبحث اول: مبانی تدوین سیاست ها ۱۲۶
- گفتار اول: مبانی فقهی ۱۲۶
- الف: قاعده احترام به مال مردم ۱۲۷
- ب: قاعده ولایت بر ممتنع ۱۲۷

فهرست مطالب □ ۷

پ: قاعده عدالت	۱۲۹
ت: قاعده ضرورت و اضطرار	۱۳۰
ث: قاعده لاضرر	۱۳۱
گفتار دوم: مبانی نظری	۱۳۲
الف: مبانی اقتصادی	۱۳۲
۱. دولت ناظر و مقررات گذار	۱۳۳
۲. نظریات مبتنی بر مالکیت مشترک منابع طبیعی مشترک	۱۳۳
۳. پژوهش‌ها و پیشنهادات ارائه شده در عرصه اقتصاد آب	۱۳۴
ب: مبانی جامعه شناختی	۱۳۵
۱. جامعه شناسی زیست محیطی	۱۳۶
۲. نظریات محیط زیست گرایی و زیست بوم گرایی	۱۳۶
پ: مبانی جرم شناختی	۱۳۷
۱. تئوری جرم شناسی سبز	۱۳۷
۲. نظریه جرم شناسی امنیتی (تاکید بر ترجیح حقوق جامعه بر فرد)	۱۳۹
ت: مبانی حقوقی	۱۳۹
۱. عدالت توزیعی	۱۴۰
۲. رابطه توزیع عادلانه آب و حقوق شهروندی	۱۴۱
گفتار سوم: مبانی قانونی	۱۴۳
الف: قوانین داخلی	۱۴۴
۱. اسناد بالا دستی	۱۴۴
۲. قوانین عادی	۱۴۶
ب: اسناد بین المللی	۱۴۷
۱. نمونه همکاری‌های بین المللی در حوزه حفاظت از منابع آب شیرین	۱۴۷
۲. نمونه اسناد و کنوانسیون‌های بین المللی	۱۴۹
مبحث دوم: مقتضیات تدوین سیاست‌ها	۱۵۱
گفتار اول: بحران آب در کشور	۱۵۱
گفتار دوم: عدم موفقیت سیاست‌های موجود	۱۵۴
فصل دوم: دامنه تدابیر سیاست جنایی ایران در مقابله با جرایم آبی	۱۵۶
مبحث اول: تدابیر کیفری	۱۵۷
گفتار اول: مجازات‌های بدنی	۱۵۷
الف: اعدام	۱۵۷
ب: شلاق	۱۵۹
گفتار دوم: مجازات‌های ناظر بر آزادی	۱۶۰

- الف: تبعید..... ۱۶۰
- ب: حبس ۱۶۱
- پ: مجازات جایگزین حبس ۱۶۱
- گفتار سوم: مجازات‌های مالی ۱۶۵
- الف: جزای نقدی ۱۶۵
- ب: جبران خسارت ۱۶۶
- پ: اعاده وضع سابق..... ۱۷۴
- گفتار چهارم: مجازات‌های تکمیلی..... ۱۷۵
- مبحث دوم: تدابیر غیر کیفری..... ۱۷۸
- گفتار اول: تدابیر اخذ شده در جهت پیشگیری اجتماعی ۱۷۹
- الف: اطلاع رسانی و آگاهی بخشی ۱۷۹
۱. اطلاع رسانی وضعیّت موجود و چالش‌های بخش آب به عموم مردم ۱۸۰
۲. فرهنگ سازی با تأکید بر عموم مردم و خواص ۱۸۰
۳. بستر سازی اجتماعی برای برخوردهای سلبی و ایجابی ۱۸۱
- ب: اقدامات صورت گرفته در راستای پیشگیری رشد مدار ۱۸۱
۱. طرح ملی دانش آموزی نجات آب (داناب)..... ۱۸۲
۲. گنجاندن مبحث آب در سرفصل‌های آموزشی مدارس ۱۸۳
۳. برنامه مبتنی بر آموزش والدین ۱۸۴
- گفتار دوم: تدابیر اتخاذ شده در جهت پیشگیری وضعی (موقعیت مدار) ۱۸۵
- الف: ساماندهی شرکت‌های حفاری و نظارت بر آنها ۱۸۵
۱. لزوم اخذ پروانه صلاحیت حفاری ۱۸۶
۲. لزوم اخذ مجوز فعالیت و کارت تردد ۱۸۸
۳. کنترل نحوه جا به جایی دستگاه‌های حفاری از طریق نصب GPS بر روی دستگاه‌های مذکور..... ۱۸۸
- ب: الزامات موجود برای نصب کنتورهای هوشمند ۱۸۹
- پ: تدابیر صورت گرفته در راستای تقویت گروه‌های گشت و بازرسی ۱۹۱
- ت: الزامات حاکم بر اتخاذ تدابیر لازم جهت پیشگیری از آلودگی آبها ۱۹۳
- فصل سوم: دامنه ابزارهای سیاست جنایی ۱۹۳
- مبحث اول: ابزارهای تقنینی سیاست جنایی ۱۹۳
- گفتار اول: هنجارسازی و اعمال ممنوعیت..... ۱۹۴
- گفتار دوم: جرم انگاری و کیفر گذاری..... ۱۹۶
- مبحث دوم: ابزارهای قضایی سیاست جنایی ۱۹۸
- گفتار اول: ابزارهای پیشگیری و برخورد قضایی با جرایم آبی ۱۹۸

الف: ضابطان دادگستری	۱۹۸
ب: دادستانها	۲۱۰
پ: مراجع رسیدگی نخستین و تجدیدنظر	۲۱۹
گفتار دوم: ابزارهای نظارت قضایی	۲۲۴
الف: رییس قوه قضاییه	۲۲۴
ب: دادستان کل کشور	۲۲۵
پ: سازمان بازرسی کل کشور	۲۲۷
ت: دیوان عدالت اداری	۲۲۸
مبحث سوم: ابزارهای اجرایی سیاست جنایی	۲۲۹
گفتار اول: ریاست جمهوری	۲۲۹
گفتار دوم: هیأت وزیران	۲۳۱
گفتار سوم: وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه	۲۳۱
گفتار چهارم: سازمان حفاظت محیط زیست	۲۳۳
الف: اتخاذ تدابیر مناسب در جهت مقابله با جرایم آبی	۲۳۳
ب: اقدامات اجرایی سازمان حفاظت محیط زیست در مقابله با جرایم آبی	۲۳۴
کیفی	۲۳۴
مبحث چهارم: ابزارهای مشارکتی سیاست جنایی	۲۳۹
گفتار اول: مدیریت مشارکتی جرایم آبی در نهادهای حکومتی	۲۴۰
الف: شوراهای فرابخشی	۲۴۰
ب: شوراهای درون بخشی (تخصصی آب)	۲۴۳
گفتار دوم: مشارکت جامعه مدنی در مقابله با جرایم آبی	۲۴۷
الف: مشارکت سازمان یافته مردم در مقابله با جرایم آبی	۲۴۷
ب: مشارکت غیر سازمان یافته مردم در مقابله با جرایم آبی	۲۵۲
بخش سوم: سنجش و ارزیابی سیاست جنایی ایران در مقابله با جرایم	۲۵۵
فصل اول: نابسامانی در تدوین سیاست ها	۲۵۵
مبحث اول: عدم بهره گیری لازم از داده های دانش سیاست جنایی	۲۵۶
گفتار اول: غفلت از داده‌های سیاست جنایی	۲۵۶
الف: غفلت از مؤلفه‌های محیطی و عدم بسترسازی اجتماعی	۲۵۶
۱. تفکر فقهی - قانونی متعارض حاکم	۲۵۷
۲. سیاستهای متعارض حاکم در جهت توسعه کشاورزی و امنیت غذایی	۲۵۸
۳. عدم توجه به رابطه علی و معلولی جرایم آبی با سایر پدیده‌های	۲۵۸
اجتماعی	۲۶۰

- ب: غفلت از آسیب‌های اجتماعی احتمالی ۲۶۵
- گفتار دوم: غفلت از اصول دانش سیاست جنایی ۲۶۷
- الف: عدم طی مراحل شناسایی و ارزیابی سیاست‌های قبلی برای تدوین سیاست‌گذاری‌های جدید ۲۶۷
- ب: ابهام در هدف از تدوین سیاست‌ها ۲۶۹
- مبحث دوم: عدم بهره‌گیری لازم از داده‌های سایر رشته‌های علوم جنایی ۲۷۰
- گفتار اول: جرم‌انگاری‌های غیر علمی ۲۷۱
- الف: بی‌توجهی به مقدمات لازم برای جرم‌انگاری ۲۷۱
۱. فراهم بودن سایر شرایط و توسل به جرم‌انگاری به مثابه آخرین چاره ۲۷۱
۲. ظرفیت نظام عدالت‌کیفری در تحقق اهداف جرم‌انگاری ۲۷۲
۳. تطابق با انتظارات عمومی ۲۷۳
- ب: بی‌توجهی به معیارهای جرم‌انگاری در تطابق با اهداف آن ۲۷۴
۱. ناکامی جرم‌انگاری جرایم آبی در تحقق مصالح عمومی ۲۷۵
۲. ناکامی جرم‌انگاری جرایم آبی در تحقق هدف ارضای اخلاق عمومی ۲۷۶
۳. ناکامی جرم‌انگاری در تحقق نظم اجتماعی ۲۷۷
- گفتار دوم: کیفر‌گذاری‌های غیر علمی ۲۷۹
- الف: کارکردهای مورد انتظار مجازات در پیشگیری از جرایم آبی ۲۸۰
- ب: چالش‌های پیش روی عملکرد صحیح مجازات‌های تعیین شده در پیشگیری از بهره‌برداری غیر مجاز از منابع آبی ۲۸۱
۱. محدود شدن قلمروی سیاست جنایی موجود به سیاست کیفری صرف ۲۸۲
۲. از عدم رعایت اصول درست کیفر‌انگاری در زمینه برخورد با بهره‌برداری غیر مجاز از منابع آبی تا ظهور ناخود آگاه کیفر زدایی غیر رسمی از این جرایم ۲۸۵
- فصل دوم: بروز جلوه‌های نابسامانی در سیاست جنایی تقنینی ۲۹۱
- مبحث اول: ناتوانی در بهره‌گیری کامل از ظرفیت‌های موجود ۲۹۱
- گفتار اول: عدم بهره‌گیری از ظرفیت مجمع تشخیص مصلحت نظام ۲۹۱
- گفتار دوم: عدم بهره‌گیری از ظرفیت موجود برای انسجام بخشی به قوانین ۲۹۲
- مبحث دوم: ناپختگی عمیق قوانین ۲۹۴
- گفتار اول: ناپختگی در نگارش قوانین ۲۹۵
- گفتار دوم: ناپختگی در محتوا ۲۹۷
- الف: ناهماهنگی قوانین آب با یکدیگر و با سایر قوانین ۲۹۸
- ب: عدم تناسب جرم و مجازات ۳۰۰
- مبحث سوم: عدم اثربخشی قوانین ۳۰۱

۳۰۱	گفتار اول: عدم بازدارندگی قوانین
	گفتار دوم: خلاء ضمانت اجرا برای جرایم ارتكابی از سوی اشخاص حقوقی دولتی
۳۰۶	یا عمومی
۳۰۷	مبحث چهارم: عدم رعایت سایر استانداردهای لازم
	گفتار اول: فقدان استانداردهای لازم برای مدت زمان بین تدوین قانون و آیین
۳۰۸	نامه‌های مرتبط
	گفتار دوم: عدم به روزرسانی قوانین بر اساس نتایج ارزیابی قوانین سابق و
۳۰۹	تحولات جدید
۳۱۱	گفتار سوم: عدم تطابق قوانین با سیاست‌های کلی
۳۱۲	فصل سوم: بروز جلوه‌های نابسامانی در سیاست جنایی قضایی
۳۱۳	مبحث اول: کیفرزدایی از جرایم آبی و گرایش به قضازدایی
۳۱۳	گفتار اول: تساهل و مداراگرایی کیفری در مقابله با جرایم آبی
۳۱۴	الف: بی اعتقادی قضات به سیاست کیفری وضع شده
۳۱۴	ب: فقدان آگاهی و تخصص لازم در قضات
۳۱۴	۱. عدم اطلاع کافی از قوانین و مقررات و آرای وحدت رویه
	۲. ناآگاهی بیاطلاعی قضات از بحرانهای آبی و اهمیت برخورد با جرایم
۳۱۵	آبی
۳۱۶	۳. تسلط نداشتن بر محتویات پرونده
۳۱۷	۴. تورم کیفری و اطاله رسیدگی
۳۲۰	گفتار دوم: جرم زدایی عملی از جرایم آبی
۳۲۴	مبحث دوم: عدم بهره‌گیری شایسته از ظرفیت‌های موجود
۳۲۴	گفتار اول: عدم بهره‌گیری از مراجع قضایی تخصصی
	گفتار دوم: عدم بهره‌گیری مطلوب از ظرفیت‌های موجود برای نظارت بر دستگاه
۳۲۶	قضایی جهت مقابله با مجرمان یقه سفید جرایم آبی
۳۲۷	فصل چهارم: بروز جلوه‌های نابسامانی در سیاست جنایی اجرایی
	مبحث اول: مغفول ماندن حاکمیت مداری منابع آبی و تصدّی پذیر شدن آن در قالب
۳۲۷	تشکیل گروه‌های گشت و بازرسی بخش خصوصی
	گفتار اول: تسامح و تساهل‌گرایی سیاست جنایی اجرایی جهت پیگیری و برخورد
۳۲۹	با جرایم آبی
	گفتار دوم: بی‌انگیزگی مأمورین گروه‌های گشت و بازرسی در انجام وظایف
۳۳۰	محوه
۳۳۱	مبحث دوم: تعدد مجریان و تعارضات بین آنها
۳۳۱	گفتار اول: تعارضات فرابخشی

۱۲ □ جرایم آبی در عرصه سیاست جنایی ایران

- گفتار دوم: تعارضات بخشی ۳۳۸
- مبحث سوم: اطلاع در سیاست جنایی اجرایی فعلی برای مقابله با جرایم آبی ۳۴۱
- گفتار اول: عدم تعهد زمانی به تولید مقررات اجرایی و اجرای به هنگام برنامه ها ۳۴۱
- گفتار دوم: عدم تفکیک صحیح بین قانون گذاری و مقررات گذاری ۳۴۲
- الف: نمونه عدم تفکیک صحیح بین قانون گذاری و مقررات گذاری و ایجاد اطلاع در سیاست جنایی اجرایی برای برخورد با جرایم آبی کمی ۳۴۳
- ب: نمونه مقررات گذاری ناصحیح و ایجاد اطلاع در سیاست جنایی اجرایی برای مقابله با جرایم آبی کیفی ۳۴۷
- گفتار سوم: موانع محیطی و اطلاع در سیاست جنایی اجرایی ۳۴۸
- مبحث چهارم: فساد اداری ۳۵۱
- گفتار اول: اعمال تبعیض رسمی و غیر رسمی در توزیع آب ۳۵۳
- گفتار دوم: تعدد گلوگاه‌های فساد و نقاط آسیب پذیر در حوزه حفاظت از منابع آبی و تساهل گرایی در مقابله با آنها ۳۵۷
- فصل پنجم: بروز جلوه‌های نابسامانی در سیاست جنایی مشارکتی ۳۶۰
- مبحث اول: چالش‌های مشارکت در تدوین سیاست ها ۳۶۱
- گفتار اول: تساهل گرایی بخش دولتی در مشارکت ۳۶۶
- گفتار دوم: تساهل گرایی مردم در مشارکت ۳۷۰
- مبحث دوم: چالش‌های مشارکت در اجرای سیاست ها ۳۷۱
- گفتار اول: مشکلات ساختاری و ابهام در سازوکار ها ۳۷۲
- گفتار دوم: عدم امکان مشارکت کافی در تحقق عدالت ۳۷۴
- الف: عدم امکان مشارکت در تعیین مجازات ۳۷۵
- ب: حذف حق تجدید نظرخواهی سازمان‌های مردم نهاد در اصلاحیه سال ۱۳۹۴ قانون آیین دادرسی کیفری ۳۷۸
- نتیجه گیری و پیشنهادها ۳۸۱
- فهرست منابع ۳۹۱